

Partij voor de Dieren ontmaskerd

door Jo van der Sluijs

internetdocument www.gawstrekkers.nl

Sinds 2008 heeft de Partij voor de Dieren het ganstrekken te Grevenbicht ontdekt als een ogenschijnlijk eenvoudige prooi voor partijpolitieke doeleinden. Want laten we wel wezen. Het kan toch niet in ernst gaan om die éne, goedverzorgde gans die per jaar op humane wijze wordt gedood door een dierenarts voor de instandhouding van een zorgvuldig bij de tijd gebracht uniek stukje sociaal-cultureel erfgoed van internationale betekenis, hetgeen met passie gedragen wordt door een bewogen gemeenschap van 2500 weldenkende personen.

Toch ervaren de inwoners van Grevenbicht de discussie op zich niet als storend. Zij begrijpen heel goed dat mensen die een emotionele band met dieren wensen te onderhouden, het gebruik van een vooraf gedood dier als storend ervaren. Net zoals er mensen zijn die om dezelfde reden geen vlees wensen te eten of een vissenkom verafschuwen. Zoals er ook mensen zijn die met bomen praten en geen bloemen wensen te plukken. Maar helaas geldt dat respect niet wederzijds. Dierenemotionalisten blijken niet te kunnen aanvaarden dat in een pluriforme samenleving normen en waarden uiteen kunnen lopen. Dat mensen dus ook bereid zijn dieren te doden voor vermaak, om het even of dat vermaak nu bestaat uit stevige wandelschoenen, een lekkere os aan het spit, een warme bontjas, een fraai kunstwerk¹ of een grandioos dorpsfeest waar duizenden mensen in gemeenschap van genieten.

Maar er is méér.

Ronduit storend - en voor een politieke partij in feite laakbaar - is het feit dat de Partij voor de Dieren zich welbewust bedient van leugens, halve waarheden en ongefundeerde verdachtmakingen, in de overtuiging dat het in dit geval niet moeilijk zal zijn bij buitenstaanders negatieve gevoelens op te roepen voor een inderdaad niet alledaags evenement. Vooral het voormalige² Statenlid van de Partij voor de Dieren in Limburg, de heer Frank Wassenberg, heeft zich daaraan schuldig gemaakt. Zowel in persberichten, interviews als in pogingen anderen voor hun karretje te spannen is de Partij voor de Dieren verre over de schreef gegaan. Schandelijk dieptepunt vormde de ophitsende brief aan de KNMvD (Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Dierengeneeskunde) van 15 februari 2011 (zie www.gawstrekkers.nl: "Ganstrekken belaagd 2" in menu Juridisch).

Het verlies van de ene zetel in Limburg bij de laatste provinciale verkiezingen is voor de Partij voor de Dieren geen reden gebleken om voor een wat meer subtiele politiek te kiezen. De ganstrekkers weten echter van geen wijken. Bezoekers van deze website kunnen begrijpen waarom. Het ganstrekken is geen carnavalsspelletje dat bedacht is aan de tapkast. Het is een eeuwenlange traditie die diep geworteld is in de samenleving. Het unieke volksfeest wordt gekoesterd vanwege de cultureel-maatschappelijke identiteit en de historische waarde als resterend (inter)nationaal erfgoed. Vandaar ook de nauwe contacten met traditiegenoten elders in de wereld. Tot algemene tevredenheid van de inwoners van het belaagde dorp, is het ganstrekken door de organiserende vereniging keurig bij de tijd gebracht. Er is sprake van een jaarlijkse hoogtijdag waarop de dorpsgemeenschap elkaar ontmoet in onderlinge saamhorigheid en gemoedelijke eendracht. Zonder enige wanklank. Daar kan geen voetbalfeest tegenop. Het is van een misselijkmakend allooi om de inwoners van het dorp voor achterlijk, barbaars en Middeleeuws uit te maken. Daartoe kunnen alleen mensen zich verlagen die dieren tot hun evenbeeld hebben gemaakt en hun emoties niet meer in bedwang kunnen houden. De

mensen uit een dorpsamenleving schrikken niet van een dood dier. Dat heeft niets te maken met gebrek aan respect. Zij hebben er in hun jeugd bij gestaan als op het erf de konijnen, de kippen of het varken werden geslacht. Zij hebben daar een natuurlijke wijze van omgang met dieren aan overgehouden en zijn al helemaal niet vanuit een aangeboren achterlijkheid unaniem dierenhaters geworden, zoals de Partij voor de Dieren ons wil doen geloven. Om dezelfde reden is het ganstrekken ook allerm minst slecht voor kinderen. Hoe graag had de Dierenbescherming in de jaren tachtig aangetoond dat er in Grevenbicht sprake was van verhoogde criminaliteit ten opzichte van dieren. Niets bleek minder waar.

In 1987 heeft de Hoge Raad der Nederlanden dezelfde conclusies getrokken. Er is in Nederland geen algemeen geldende norm voor de omgang met (levende en dode) dieren (zie www.gawstrekkers.nl: "Ganstrekken belaagd 1" in menu Juridisch). Uiteraard bestaat er wel consensus over het feit dat dieren niet onnodig mogen lijden. Maar over de mate waarin we dieren moeten respecteren en vertroetelen, mag men van mening verschillen. Net zoals men politiek van mening mag verschillen. Maar dan wel met open vizier en eerlijke middelen. Helaas maakt de Partij voor de Dieren met haar manipulatief handelen niet alleen in Grevenbicht slachtoffers. Daar kunnen de belaagden van het ritueel slachten, nertsenfokkers, jagers, dierproefonderzoekers en noem maar op, over meepraten. Overigens ziet het er naar uit dat ook daar het tij gaat keren.

Laten we concreet worden.

Welke zijn de leugens die ten aanzien van het ganstrekken verspreid worden?

Ganstrekken is dierenmishandeling.

Van dierenmishandeling kan geen sprake zijn omdat voor het ritueel een dood dier wordt gebruikt dat op gepaste wijze ter dood is gebracht. Door te spreken van dierenmishandeling wil de Partij voor de Dieren stiekem bewerkstelligen dat onzorgvuldige lezers gaan denken dat er een levende gans wordt gebruikt. Vooral op internet blijkt dat effectief te werken. Hetzelfde is het geval met diverse andere bewoordingen die hieronder aan de kaak worden gesteld.

Ganstrekken is wreed.

Ook hier wordt de suggestie van een levend dier gewekt. Een levend wezen kun je wreed behandelen, een dood dier niet.

Het ganstrekken is Middeleeuws.

Het ganstrekken was in de Middeleeuwen weliswaar wijd verbreid over heel Europa, maar van het ruwe spel met levende dieren, uitmondend in drankmisbruik en vechtpartijen, is niets meer over.

Het bloed spat in het rond.

Ofschoon een spatje bloed als levenbrengend symbool zeer wel zou passen in het oorspronkelijke ritueel, heeft de vereniging ervoor gekozen er een schone vertoning van te maken. De gans wordt van tevoren zorgvuldig geprepareerd.

De gans wordt in stukken gescheurd.

De Partij voor de Dieren is nooit in Grevenbicht komen kijken en heeft nooit contact opgenomen met betrokkenen. Bezoekers weten wel beter. Alleen de kop gaat er vanaf. Subtiel en discreet, ook al is er de gecontroleerde kracht van ruiters en amazones voor nodig.

Ganstrekken is slecht voor kinderen.

Zijn mensen die vroeger aanwezig waren bij de huisslacht van kippen, konijnen en varkens unaniem dierenhaters geworden? Welnu. Kinderen kunnen wel degelijk verschil maken tussen een betekenisvol sociaal-cultureel evenement en vormen van echte dierenmishandeling. De Partij voor de Dieren suggereert dat de Grevenbichtenaren door het jarenlange ganstrekken unaniem dierenhaters zijn geworden. Je moet maar durven.

Ganstrekken getuigt van weinig respect voor dieren.

Het begrip "respect" is een subjectief begrip. Als het ganstrekken in objectieve zin respectloos zou zijn, dan zouden de inwoners van Grevenbicht de ganstrekkers wel wat anders vertellen. Het gehele feest ademt in de ogen van de dorpsgemeenschap juist veel respect. Respect voor toeschouwer en deelnemer, respect voor groepsproces en dorpsamenleving, respect voor de paarden en - hoe tegenstrijdig dat in de ogen van buitenstaanders ook moge klinken - eveneens respect voor de gans. Beslist niet minder dan het respect van een veeboer, een slager of eenieder die vlees op zijn bordje heeft. De gans is immers middelpunt van een hoogwaardig dorpsfeestijn en speelt een centrale rol in de visuele cultuur van het feest.

De gans wordt met een ijzerdraad geprepareerd door een dierenarts.

Onder andere met deze onbegrijpelijke leugen werd de KNMvD op het verkeerde been gezet. Er is sowieso geen dierenarts vereist bij het ganstrekken (zie "halve waarheden"), maar dit slaat alles. Het prepareren van de gans is een oude, specifieke deskundigheid van het dorp en wordt uitgevoerd door de ervaren "gawzemeister" ("ganzenmeester"). Er komt trouwens helemaal geen ijzerdraad aan te pas. Maar ja, een ijzerdraad maakt het weer wat gruwelijker dan touw en plakband.

Zoiets kan niet meer in deze tijd.

Het feit dat het Gawstrèkke wordt gekoesterd in een normaal, weldenkend dorp van 2500 inwoners, bewijst dat het nog geheel en al past in deze tijd. Maar de ganstrekkers krijgen ook heel veel steunbetuigingen van buiten het dorp. In een poll van de Limburgse dagbladen in 2008 was een meerderheid van 54,7% van de respondenten voor handhaving van het traditionele ganstrekken³⁾.

Er hangt een opgefokte sfeer.

Bezoekers weten wel beter. Wassenberg beschrijft de in zijn ogen opgefokte sfeer van het Gaashouwe in Oost-Maarland in de jaren tachtig ⁴⁾. Daar was het Gaashouwe onderdeel van de Bronkfeesten (jaarlijks kerkfeest). De pastoor deed de eerste slag. Ook opgefokt misschien? De vele journalisten die in de loop der jaren het Gawstrèkke hebben beschreven, roemen zonder uitzondering de gemoedelijke sfeer.

Welke zijn de halve waarheden?

Het gansslaan in Oost-Maarland is reeds in de jaren tachtig verboden. Het is niet meer dan logisch dat het ganstrekken ook verboden wordt.

Het ganstrekken is wel degelijk verboden. Ganstrekken en Gansslaan zijn in de jaren tachtig beiden verboden door het Gerechtshof te 's Hertogenbosch. De mensen van Grevenbicht hebben toen voldoende geld weten in te zamelen voor een verdere rechtsgang en haalden in 1987 hun gelijk bij de Hoge Raad der Nederlanden. De argumenten van het Gerechtshof werden van tafel geveegd. Volgens de Hoge Raad mag in Nederland geen uniforme norm voor de omgang met

dode dieren verondersteld worden. De Dierenbescherming moest de gerechtskosten betalen. Van het uitgespaarde geld hebben de Grevenbichtenaren toen een ganstrekkersmonument opgericht.

De formuleringen van het Hof te 's Hertogenbosch

De Partij voor de Dieren doet aan selectief winkelen. Ten aanzien van het Gaashouwe in Oost-Maarland heeft het Gerechtshof van 's Hertogenbosch in 1984 inderdaad harde taal gebruikt (weezinwekkend, schending goede zeden en verruwing ten aanzien van dieren). Het is echter onbehoorlijk om onvermeld te laten dat hetzelfde Hof een jaartje later ten aanzien van het Gawstrèkke een veel mildere toon aansloeg en uiteindelijk deze uitspraken door de Hoge Raad - het hoogste rechtscollege in ons land - zijn verworpen (zie "Ganstrekken belaagd (1)" in menu Juridisch).

De gans wordt gedood door een dierenarts.

Ja, maar dat mag niet als argument tegen de ganstrekkers of tegen de betrokken dierenarts gebruikt worden. Het is immers een oude afspraak met de Dierenbescherming uit de jaren tachtig. De ganstrekkers beloofden de gans niet meer op rituele wijze te doden met een halsslagersnede en evenmin een jager op pad te sturen. Het rituele nadeel dat de betrokken gans dan niet meer gebruikt kan worden voor het ganzenmaal (vanwege het spuitje), werd voor lief genomen (evenals het financiële nadeel). Ook hier wreekt zich dus het feit dat de Partij voor de Dieren nooit contact heeft opgenomen met de ganstrekkers, waardoor de KNMvD op het verkeerde been werd gezet. Veel spijt met de nogal politiek georiënteerde KNMvD hoeft men trouwens niet te hebben, want voorzitter Prof. Dr. L.J. Hellebrekers had binnen twee dagen zijn antwoord al klaar. Over een vooropgezet een-tweetje gesproken....

De gans wordt speciaal voor dit evenement gedood.

Nou, en? Er worden elk jaar duizenden ganzen afgeschoten voor de bescherming van boerenland of de beveiliging van luchthavens. De ganstrekkers houden inderdaad ganzen voor het ganstrekken. De ganzen worden prima verzorgd en als ze op oude leeftijd een sterke nek hebben gekregen, wordt per jaar één van hen uitverkoren voor het ganstrekken en op humane wijze gedood door een dierenarts. Maar net zoals de dierenarts geen conditio sine qua non is, zo hoeft er ook niet per se een gans te sterven voor het ganstrekken. Er zou immers ook gebruik gemaakt kunnen worden van een reeds gestorven gans of een voor andere doeleinden geschoten gans.

En dan de verdachtmakingen.

Door een weloverwogen woordkeuze wordt voortdurend de indruk gewekt dat er een levende gans wordt gebruikt.

Vooraf op internet leidt deze misleiding tot akelige reacties. De haatmail liegt er dan ook niet om. We zouden er een boek mee kunnen vullen, net zoals de eveneens door de PvdD belaagde kunstenares Tinkebell heeft gedaan. Zelfs de oudste inwoners kunnen zich niet herinneren (ook niet door overlevering) dat ooit een levende gans werd gebruikt. Hetzelfde is het geval in België en Duitsland. De gans wordt vooraf gedood en geprepareerd om vervolgens door ruiters onthoofd te worden als voorbereiding op het ganzenmaal waarmee het feest wordt afgesloten. "Je kunt hooguit zeggen dat het niet netjes is met je eten te spelen", formuleerde een goed lezende internetgebruiker heel opmerkzaam. Maar zelfs dat is niet terecht, want bij het

ganstrekken is er sprake van een bindend gemeenschapsfeestijn, hetgeen bij een speenvarken of os aan het spit of de opgedirkte kalkoen op de kerstdis veel minder het geval is.

Ganstrekken is een carnavalsspelletje.

Ganstrekken heeft niets met carnaval te maken. Ganstrekken is een volksritueel dat verbonden kan zijn met diverse hoogtepunten in de jaarkalender. Vanwege de offergedachte en het symbolisch complex met rituelen van vruchtbaarheid, omkering en overgang past het wel prima bij dit feest. Het is ook geen spelletje, maar dat is hierboven al voldoende duidelijk gemaakt. De reden dat de Partij voor de Dieren de term "carnavalsspelletje" gebruikt, is gelegen in het feit dat carnaval bij veel buitenstaanders negatieve associaties oproept met zuipfestijnen en liederlijk gedrag. In de haatreacties hebben daarom ook de Limburgers in algemene zin ("Limbo's") het zwaar te verduren. De echte carnavalisten weten gelukkig wel beter.

Ganstrekken is een wedstrijd

Net zoals de term "spelletje" doet de term "wedstrijd" onrecht aan de sociaal-historische betekenis van het ritueel. Het wedstrijdelement is gering.

Ganstrekken is een volksvermaak.

Het gebruik van de term "volksvermaak" is manipulatief. Het lijkt op het eerste gezicht een neutrale term, maar de samenstellende delen "volk" en "vermaak" hebben onbewust een negatieve klank. "Volk" riekt naar massahysterie en vijandigheid naar vreemden. "Vermaak" riekt in moderne oren naar "vermakelijkheid". Het roept associaties op met boertig, niet van deze tijd, een simpel spelletje. De mensen van Grevenbicht zien het begrip "volksvermaak" daarentegen in de zin van Jan ter Gouw die in zijn beroemde boek "De Volksvermaken" uit 1971 het begrip vermaak gebruikte in brede zin: *"al begrijpen ook velen niet eens meer, waar de pret eigenlijk om is"*.

Ganstrekken is barbaars.

Eenieder mag van het ganstrekken vinden wat hij of zij wil. Uiteindelijk beroepen de ganstrekkers zich daar ook op en de Hoge Raad heeft dat in 1987 bevestigd. Maar subjectieve termen horen in een democratische discussie niet thuis. De term "barbaars" is niet alleen subjectief, maar ook manipulatief. Barbaars doet onbewust denken aan kwalificaties als onbeschaafd, primitief, wild, woest, wreed. En dat kun je van het ganstrekken niet zeggen.

¹⁾ Er zijn diverse kunstenaars bekend die levende of vooraf gedode dieren gebruiken voor hun kunstwerken. Enkele voorbeelden: Tinkebell (Katinka Simonse) maakte van haar eigenhandig gedode kat een handtas en laat dode dieren uit aan de lijn, Wim Delvooye tatoeëert varkens en Theo van Meerendonk maakte een schilderij door met verf ingesmeerde goudvissen zich te laten dood spartelen op het doek, Adam Morrigan maakt voorwerpen van gevonden dode dieren.

²⁾ Bij de Provinciale Statenverkiezingen in 2011 is de Partij voor de Dieren haar enige zetel in de Provinciale Staten van Limburg kwijtgeraakt.

³⁾ Uitslag vermeld in dagbladen Media Groep Limburg 24 februari 2008.

⁴⁾ Opiniestuk in dagbladen Media Groep Limburg van 20 mei 2011 (zie www.gawstrekkers.nl: menu Pers).
